

Rezime Izvještaja guvernera - mart 2014

Ažurirano: 29.05.2014. godine

U Izvještaju guvernera za mart 2014. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2014. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2014. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u martu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2014. godinu. Prema preliminarnim podacima Monstata, BDP Crne Gore je u 2013. godini ostvario rast od 3,5%. Prema procjenama Ministarstva finansija, za 2014. godinu očekuje se realni rast od 3,6%.

Cijene su u martu 2014. godine, u odnosu na prethodni mjesec, porasle za 0,1%, dok je godišnja stopa inflacije u martu bila negativna i iznosila je -0,9%.

U prva tri mjeseca u odnosu na isti period prethodne godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 3,9%. Pad je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 24,3%, dok je rast proizvodnje ostvaren u sektoru vađenja ruda i kamena od 16,1% i sektoru prerađivačke industrije od 25,2%. Prema preliminarnim podacima Monstata, broj dolazaka turista u prva tri mjeseca 2014. godine veći je za 2,2% u odnosu na isti period 2013. godine, dok je broj noćenja veći za 8,2%. U prvom kvartalu 2014. godine u odnosu na isti period prethodne godine, u vazdušnom saobraćaju je povećan broj prevezenih putnika na aerodromima za 5,1%, koliko je iznosilo i povećanje prevoza robe. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 49,4%, a prevoz robe za 49,1%, dok je broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 31,2%.

U šumarstvu je u prva tri mjeseca 2014. godine proizvedeno ukupno 19.381 m³ šumskih sortimenata, što je za 86,2% više nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvom kvartalu 2014. godine zabilježilo pad od 13,2% u odnosu na prvi kvartal 2013. godine, mjereno efektivnim časovima rada.

Broj zaposlenih je iznosio 170.177 u martu 2014. godine, što je više za 0,8% u odnosu na prethodni mjesec, a za 1,5% u odnosu na mart 2013. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u martu 2014. godine iznosio 34.671, što predstavlja rast od 0,02% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 5,1% u odnosu na mart 2013. godine.

Na kraju marta 2014. godine, od 56.823 pravnih lica i preduzetnika, njih 13.456 ili 23,7% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je viši za 0,9%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju marta 2014. godine iznosio 481,8 miliona eura, i bio je za 4,1% viši nego na kraju februara.

Koncentracija duga na dan 31.03.2014. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) i dalje odnosi čak 21,8% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,37% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 46,8% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 2.969,7 miliona eura na kraju marta 2014. godine i bila je za 0,1% manja u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti koji su u odnosu na februar 2014. godine manji za 0,4%, koliko iznosi i smanjenje u odnosu na kraj 2013. godine.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 70,9% zauzimaju depoziti. Depoziti su u martu 2014. godine iznosili 2.104,3 miliona eura i zabilježili su rast od 0,1% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj 2013. godine zabilježen rast od 0,3%. Od ukupnog iznosa depozita, na depozite privrede se odnosilo 542,8 miliona eura ili 25,8%, dok je sektor stanovništva učestvovao sa 1.239,2 miliona eura ili 58,9% u

ukupnim depozitima. Ukupan kapital banaka na kraju marta 2014. godine iznosio je 421,8 miliona eura, što je za 1,0% više nego na kraju prethodnog mjeseca, odnosno za 6,0% više nego na kraju prethodne godine.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u martu iznosili 556,7 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 7,6%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju marta tekuće godine iznosili 393,9 miliona eura i činili su 16,4% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 7,6%.

Prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite u martu 2014. godine je iznosila 9,42%, i na istom je nivou kao na kraju februara, dok je u odnosu na decembar 2013. godine zabilježila rast od 0,06 p.p. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 2,34% u martu 2014. godine i na mjesečnom nivou je zabilježila pad od 0,11 p.p., dok je u odnosu na kraj 2013. godine ostvarila pad od 0,20 p.p.

Na kraju marta 2014. godine, obavezna rezerva banaka je iznosila 196,3 miliona eura, što je za 0,5% manje u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na kraj prethodne godine niža za 0,3%. U martu je devet banaka iskoristilo mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun obavezne rezerve u inostranstvu izdvojeno je 44,8%, u državnim zapisima izdvojeno 30,4%, dok je na račun u zemlji izdvojeno 24,9%. Tokom marta 2014. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu, i nijedna banka nije koristila mogućnost da do 50% obavezne rezerve koristi za održavanje likvidnosti.

Prema preliminarnim podacima Agencije za nadzor osiguranja, bruto premija osiguranja je iznosila 6,4 miliona eura na kraju marta 2014. godine. U njoj strukturi i dalje dominiraju premije životnog osiguranja (81,9%) dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (18,1%).

U martu 2014. godine na Montenegroberzi je ostvaren promet od 45,1 milion eura, što je 12 puta više nego na kraju prethodnog mjeseca. Cjelokupna trgovina ostvarena je kroz 582 transakcije. Tržišna kapitalizacija na dan 31.03.2014. godine je iznosila 2,9 milijarde eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 0,5%. Berzanski indeks MONEX 20 zabilježio je pad od 3,8% u odnosu na prethodni mjesec, dok je indeks investicionih fondova MONEX PIF zabilježio mjesečni rast od 2,5%.

Fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 17,9 miliona eura u martu 2014. godine, dok je u martu 2013. godine ostvaren deficit u iznosu od 15,5 miliona eura. Deficit budžeta, za tri mjeseca 2014. godine, iznosio je 49,2 miliona eura, odnosno 1,4% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 100,5 miliona eura ili 2,9% BDP-a, što je u odnosu na plan za mart više za 12,5%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u martu 2013. godine, ostvaren je rast od 13,8%. Izdaci budžeta iznosili su 118,4 miliona eura ili 3,4% BDP-a, što je za 6,2% više u odnosu na plan za mart 2014. godine, a 14,1% više u odnosu na ostvarenje izdataka u martu 2013. godine. U martu 2014. godine kapitalni budžet iznosio je 6,2 miliona eura.

Prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa u 2013. godini iznosio je 487 miliona eura ili 14,6% BDP-a, što je za 17,1% manje nego u 2012. godini. Smanjenje deficita je rezultat pada spoljnotrgovinskog deficita i pozitivnih kretanja na ostalim podračunima tekućeg računa. Prema preliminarnim podacima, u prvom kvartalu 2014. godine zabilježen je neto priliv stranih direktnih investicija u iznosu od 78 miliona eura, što je za 19% više u poređenju sa istim periodom prethodne godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u martu.

Pripremljeni su Godišnji izvještaj o radu CBCG za 2013. godinu, Izvještaj o stabilnosti cijena za 2013. godinu, Izvještaj o stabilnosti finansijskog sistema za 2013. godinu.

U martu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Dostavljen je Evropskoj komisiji na razmatranje prvi Nacrt pregovaračke pozicije za poglavlje 9 - Finansijske usluge. Ostvareno je učešće na sastanku radne grupe za poglavlje 18- Statistika, povodom predavljanja izvještaja Evropske komisije za ovo poglavlje i Nacrta pregovaračke pozicije. Ostvareno je učešće na sastanku vezano za pregovaračko Poglavlje 24. Ostvareno je učešće na sastanku koji je održan u Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija sa Programskom misijom B1 jedinice GD za proširenje, koja je boravila u Crnoj Gori sa ciljem nastavka rada na razvoju akcionih dokumenata za projekte planirane za 2014. godinu.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem web prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.